

Iskolatörténeti adalékok az udvarhelyi református egyházmegyéből

Amikor útjára indítjuk kezdődő sorozatunkat, tanárkollégáink, de általában az egyház-, iskola- és művelődéstörténet iránt érdeklődők segítségére is szeretnénk sietni. Ma már egyre égetőbb feladat, hogy számba vegyük kultúrtörténetünk azon vetületét, amely a mindenkori iskoláztatással áll kapcsolatban és amelynek jelentős részét a felekezeti oktatás jelentette. Amíg az állami levéltárainkban elfekvő és a hivatalosság által a „rendezetlen állapotok” ködébe vesző forrásainkhoz többnyire lehetetlen hozzáférni, addig – úgy látszik – egyházi levéltáraink megnyitják kapuikat, és szorgos munka során nem is remélt kincsek fedődnek fel.

Az udvarhelyi református egyházmegye esperesi levéltárában megőrződött iratanyagokból teszünk közzé, ezúttal iskola-, oktatás- és neveléstörténeti adatokat, amelyeket – reméljük – jól tudnak majd hasznosítani a jövőbeli teljesebb mo-nográfiák megírásánál vagy a meglévők pontosításánál.

A vizitációs jegyzőkönyvek kiadását előkészítendő munkálataink során ki-gyűjtött mindazon adatokat adjuk át a nyilvánosságnak, a lap kínálta lehetőségek és keretek között, amelyek valamilyen formában összefüggésbe hozhatók a korabeli iskoláztatás tanügyi, társadalmi, kulturális, gazdasági, jogi vagy éppen erkölcsi vonatko-zásaival.

Első közleményünk az 1813–1821 közötti időszakot fogja át.

Alulírottak csak reménykedhetnek, hogy az így egybegyűjtött információk, melyeknek nagy részét a különböző időkben megfogalmazott bizonyos kérdőpontokra adott válaszok teszik ki, egy jelentős adatbázist szolgáltatnak majdan, nemcsak a szűkebb udvarhelyszéki, de az egész erdélyi felekezeti oktatást illetően.

Gidó Csaba, Róth András Lajos, Róth Edith, Tóth Levente

A székelyudvarhelyi rendes partiális szinodus végzése 1813. április 7. ¹

11. Kissolymosi o[skola]mester Török János hosszas szolgáltyában elfáradván más ecclesiában való tétetését kéri.

Válasz: az instansnak kérése tekintetben vétetvén a legelső jó alkalmatossággal megvizsgáltatását várhatja.

12. Parajdi o[skola]mester Balogh Imre jobb ekléziát kér.

Válasz: az instans kérése a bözödi ekléziában lett rendeltetésével megadatott.

13. Siklódi segéd mester Simon Josef eltetését kéri.

Válasz: az instans kérése a fartzádi ekléziába lett rendeltetésével megadatott.

14. Ujj-székelí mester Székely János promotiot kér.

Válasz: az instans mester Parajdra rendeltetik.

15. Sárpataki mester Gellérd András nyomorult és elpusztult állapottyában egy jobb ekléziát kér.

Válasz: nem találván utat Sz. Székünk az instans kérésének megadásában, a fiának boldogításában igyekezte megvizsgáltatni, az alatt a reménység alatt, hogy mint háládatos gyermek elnyomorodott attyját fogja maga boldogságában részeltetni melyet Sz. Székünk ajánlis.²

17. A hévizi o[skola]mester Molnár István a czinteremben való helynek, a t[isztelt] pappal közön való bírásában megcsalattatván abban igazítást kér.

Válasz: a feladott differentia eligazíttására utasítatik a kérelmes annak ide-jében a Sz. visitatio előtt zörgetni.

18. A fartzádi eklésia o[skola]mesterinek eltetését kéri, és helyébe a Szenterzsébeti vagy siklódi mesternek tétetését.

Válasz: a kérelmes eklésia kívánsága a siklódi mester oda rendeltetésében bétellyesítetett.

19. Moritz László o[skola]mesterséget kér Voldorfon.

Válasz: a katonai kötelezés az instans kérésének megadásától Sz. Székünköt eltiltja.³

21. Szederjesi mester Miklós Dániel más ekléziában való tétetését kéri.

¹ Udvarhelyi Református Egyházmegye Levéltára. [továbbiakban UREL] Protocollumok. 8 k.

² UREL Protocollumok. 8 k. 29.

³ Uo. 30.

Válasz: az instáns kérése a kecseti eklésiában lett rendeltetésével megadatott.

23. A musna eklésia kéri o[skola]mestere Szabó László ő k[egye]lme más eklésiába való tétetését.

Válasz: a nyughatatlankodás lecsendesítése tekintetéből panaszoltatott o[skola]mester eltétezt és helyébe Fártzádból Demeter Ferentz rendeltetett; de a kérelmes eklésiának procedurája az o[skola]mesternek méltatlan és a relatoriában ki nem jött hibákkal való vádoltatásában az eklésia bűnösnek találtatván e tekintetben annak megkeresésére tractualis director atyánkfia fenhadgya a maga jussát.

24. Musnai Szabó László mester kéri maga mentségire készült relatoriájából az ítéletet megtenni.

Válasz: az instans a nyughatatlanság lecsendesítése tekintetéből elrendeltetvén kis galambfalvára tétetett ártatlanul lett mocskoltatásáért pedig az eklésiát megkeresni tractuális director atyánkfia fenhagyta a maga jussát.

25. Némely musnai eklésia tagjai instálnak a mester megmaradásáért

Válasz: dicsérettel vészi Sz. Székünk az ártatlanul nyughatatlanított o[skola]-mester mellett való felkelését az instánsoknak, mindazon által annak is csendességet kívánván eszközölni a kis galambfalvi ecllésiában elrendelte. A tiszt. papok és b. o[skola]mesterek elrendeltetésének rendi.

26. A keresztúri vacantiára t[isztelt] Bőjte Móses, fejér-egyházáról Hévízre, t[isztelt] Bíró Sámuel Kis Solymosból. Kis Solymosba Beke János deák az oskola mesterek: Szabó Kis-Galambfalvára, Demeter Ferentz Musnára, Simon József Fartzádba, Balogh Imre Bözödre, Gellért Móses Küsmödre, Fodor Dániel Újszékelle, Kocsis István Szederjesre, Miklós Dániel Kecsetbe.

29. A t[isztelt] Gidófalvi Sándor o[skola]mester Nagy Ábrahám ellen indított ítélet. Törvényes meghívás nélküli lévén ezen ügy kezdve a procedura cassaltatik.

31. A musnaiak kéri, hogy az orgonából egynéhány ónsíp elveszett a mester fizesse meg.

Válasz: által adatott a t. directornak az o[skola]mesterrel való bánásnak eligazításais az eklésiára nézve, akkor ezen dologis világosságra jó ki miatt veszett el a síp, melyre várakozzanak.

Nagy Bun 29^{dik} 7^{br} 1813⁴

19. A fr. director atyánkfia feladja, hogy az o[skola]mesterek nem akarnak tanítani hanem csak léhálkodnak és tsupán az énekléssel akarnak meg-elégedni, azért megkívánja, hogy circulariter tudtára adassék mindennek, hogy ha tanításbéli hivatalában el-nem jár, bizonyoson degradáltatik, és ha ki hibásnak találtatik vétessék executioba. Ugy a papi és mesteri lakhelyeken, hogy a gyümöltkfák szaporítassanak az iránt a parantsolat ujítassék meg.

Határozás: Ajánlja Sz. Székünk, hogy fr. director atyánkfia ezen helyes fel-adásának a tiszt. esperes ur egy circularis által tegyen eleget.

Felsősfalva 12^{dik} január 1814⁵

9. Tractuális director atyánkfiának N[agy]galambfalvi vacans Mester Miklósi Isák ellen való ügyében

Deliberatum

Tractuális director t[iszteletes] Csejdi Miklós atyánkfia directoralis köteleségéből meg-hiván Sz székünkre mostan honesta vacantiában lévő Omestert K[is]galambfalvi Miklósi Isákot fel-adja ellene, hogy magát lopásba elegyítette, mivel az udvarhelyi piatzon deszkát vásárolván, annak árrát ugyan meg-adta, de ismét azt vissza lopta, mellyet a f[el]peres t[isztelt] director atyánkfia törvényes feletető kérdésben egy bizonyság által nyilván bizonyított; de ez a törvényben elegendő bizonyításnak nem vétethetik, hanem ehez járulván más terhelő környülállások, hogy ezen tettiért el-fogattatott, a Nemes Szék házában vitetett és onnan más közbenjárása által botsáttatott el, nyilván gyanuba hozzák a dolgot. Erre a provocatus o[skola]mester a tehetetlenség miatt magát törvény útján nem menthetvén tsupán a kegyelemhez folyamodik és annál fogva kéri a T[iszteletes] director atyánkfia keresése alól való felszabadítását. Mely végre minthogy a provocatus többször semmi hibájáról nem ítetett, és nem szöllitatott-meg nunc [...] pro semper keményen megfeddetik hogy többé ilyenekbe ne elegyedjék, ilyenekkel a belső rendet ne kissebbitse, különben ha csak legkisebb ilyen színű hibába jöne-is, azonnal az egyházi védelemtől megfosztatik, a feletető regiusok[na]k fáradságát a kettőnek 4 Rforintokban ha el nem engedik fizesse meg, ítétezt.

⁴ Uo. 134.

⁵ Uo. 143.

A Sz. Udvarhelyi rendes papi Sz. Szék végzései 31^{dik} Mar. 1814⁶

5. Héjjasfalvi t[iszte]lt] pap Borbély József atyánkfia kérelme, hogy mivel papi, de kivált egyszersmind mesteri hivatalnak vitelére immár hosszas szolgálatja után szintén tehetetlen, azért más eklésiát kér holott nyugodalmasabban élhessen

Válasz: A kérelmes T[iszte]letes] atyafi a kedvezőbb körülményektől várja megvigasztaltását.

9. Oskolai Deák Zalányi Szabó Péter papi hivatalra magát elkészítvén kéri a Sz. Széknek szolgálatját.

Válasz: Üres eklésiabéli papi nyitás nem lévén mostanában egyházi kerületünkben a kérelmesnek Sz. Székünk nem szolgálhat; mindazonáltal tudva lévén Sz. Székünk előtt érdemei mód adatván benne kívánsága tellyesedését a kérelmestől meg nem vonja.

10. Honesta vacantiában lévő O[skola]mester Fodor Daniel kér eklésiát magának, holott magát és mind két szemével megvilágtalanult öreg feleségit táplálhassa.

Válasz Fájjalja Sz. Székünk ez instánsnak nyomorúságát, de üres mesteri hely nem lévén fel-segítségében módot most nem talál.

11. m[é]l[tósá]g[o]s Türi Mária, m[é]l[tósá]g[o]s Fronius Mihály ur hitvese levele mellyben a szederjesi o[skola]mestert Kotsis Istvánt, a bikafalvi o[skola]mester Sigmund Ferentzel fel-váltatni kéri

A m[é]l[tósá]g[o]s asszony kívánságának a bikafalvi mester Szederjesre való rendeltetésével elégtételt.

12. Intze István A[lsó]sófalvi o[skola]mester kéri vagy meghagyottatását vagy pedig más competens eklésiának adatását.

Válasz: Az instáns o[skola]mester a tractus és maga körülményéhez klépest a Parajdi Sz. eklésiába rendeltetett.

13. Az A[lsó]sófalvi eklésiának instantiája melyben az éneklésre elégtelensége és tanításra alkalmatlansága okából o[skola]mesterét Intze Istvánt változtatni kéri.

Válasz: Az instáns eklésia a patakfalvi o[skola]mester Bardotzi Lajos odarendeltetésével kívánságát megnyerte

14. Mohai o[skola]mester Imreh Pál instantiája melyben eklésiájában való meg-hagyattatását kéri bár esztendeig, fogadván, hogy ha edig való hibáit meg nem jobbitja és az előjárók előtt bűnösnek találtatik méltóképpen büntetessék

Válasz: még egyszer egyszer meg-hagyatik a kérelmes maga eklésiájában, az eklésiára nézve azon okból, hogy a pap s mester hozásával egyszersmind ne terhel-tessék. maga fogadására nézve pedig olyan kötelezés mellett, hogy ha erkölcsbéli magaviseletére és a gyermekek tanítására nézve magátesztendő alatt meg nem jobbi-taná, akkor az edig való intések mellett ki tett büntetését el-nem kerül.

15. Árvátfalvi Lévíta öreg Jósza Ferentz kéri még bár esztendeig való megmaradhatását eklésiájába.

Válasz: ajánltatik a filiális Árvátfalvi eklésiának, hogy az instans maga kérelme szerint öregségből származható gyengesége mellett is még egy esztendeig megtartsa; akkorra a kérelmes is életbe maradván igyekezzék magáról gondot viselni.

16. Öreg Gellérd András honesta vacantiában lévő o[skola]mester kéri felvétetetését, minthogy még a szolgálatra magát alkalmasnak érzi és esméri.

Válasz: tellyességgel Sz. Székünk nem talál most módot a kérelmesnek megvigasztalásában. Ha olyan alkalmatosság magát elő-adja szolgálni örömet kíván.

17. Égei oskolai tanító Horvát József eklésiát kér.

Válasz: mikor a körülmények megengedik Sz. Székünk a kérelmesnek atyai ... fog szolgálni.

18. Kissolymosi o[skola]mester Török János promotiot kér.

Válasz: nem lévén Sz. Székünknek most módja az instansnak szolgálani ajálja a t[iszte]lt] esperes urnak hogy olyas alkalmatosság adván elő magát etiam medio tempore kérését tellyesítse.

19. Siklódi öreg mester Bokor János instantiája melyben kéri, hogy mivel a mostani ifjú mester csak tíz kal. búzát és tíz kal. zabot, tíz szekér fát és öt véka búzát ad; tégyen a Sz. Szék olyan rendelést hogy bársak harmadát vehesse a mesteri fizetésnek halálig, mely nem messze vagon immár.

Válasz: mind az öreg, mind az ifjú mesterek tartsák magukat ahoz, amint együtt edgyeztenek, a Sz. Szék más egyéb okoknál fogva egyiket sem kötelezi.

23. Az o[skola]mesterek változása.

Bardotzi Lajos Patakfalváról A[lsó] Sófálvára, Intze István A[lsó] Sófálváról Parajdra; Székely János Parajdról Bikafalvára, Sigmund Ferentz Bikafalváról Szederjesre; a szederjesi Kotsis István dolga most függőben marad.

24. T[iszte]letes]. director atyánkfiának t[iszte]lt] Gál János Fartzádi pap ellen való ügyében deliberátum:

⁶ Uo. 145–149.

Fiscális pert mozdítván t[isztelt] director Csejdi Miklós atyánkfia fartzádi t[isztelt] Gál János atyánkfia ellen azért hogy a Sz. udvarhelyi r. catholica nemes eklésia becsületes kántorának gonoszul elveszett sebbeli óráját, ámbár annak árán alól való árultatásából való portékának megesmérhette volna, megvette. S nevezetesen, hogy midőn az óra restitutiojáért megkerestetett, hogy semmit nem tud róla, eltagadta volna; ezen okokból azt kívánja, hogy a t[isztelt] provocatus a papi törvénytől dictálta büntetés mellett 1-ben azon óra ellopattatásáért volt investigatioba ok nélkül szenvedett két gyermekeknek szüleiével békéljék meg. 2-szor hogy annak árrát fordítsa meg ... kezéből kiváltatott. T[iszteletes]. provocatus menti magát, hogy azon óra nem volt olyan készületű, mely szerint sokkal többet érőnek, s ahoz képest lopott portékának tartathatott volna tudva lévén az is, hogy sokszor drága portékák eladását is szokták új parasztokra reájuk bírni. Efelett törvényes feletető ... meg is bizonyítja, hogy nem csak tagadta az órának megvásárlását s magánál való lételit, hanem annak visszaadását is megígérte. Mellyekre nézve a provocatus t[isztelt] atyafit Sz. Székünk ezen directorális kereset alól egészen feloldozza, az examenre huzott gyermekek szenvedését a vélek való hirtelen bánásnak tulajdonítván és az óra árának megfizetése alól is mentétévén annyival inkább, hogy a bizonyítás szerint minek előtte törvényes mozdítás lett volna még annak előtte önként visszaváltatott.

25. T[iszteletes]. director atyánkfiának fartzádi o[skola]mester Simon József ellen való ügyében a communicatio tevésre lett deliberatum. Az actioból való communicatio adatik, hogy a provocatus feleletét megtehesse, minthogy pedig a factusok nevei előtt közöltettek, azért abból többször communicatio nem engedtetik.

26. A bágyi Plágán és azon székén lakó oskola mesterek instantiája melyben kéri, hogy a főtisztelendő püspök ur Erdővidékire menő cursussának hordozásával ne terheltesse csak magok annyival inkább, hogy azon tractusban a közelebbi eklé-siában Köpetzen nem is akarja a mester elvenni a cursust, hanem azt kívánja, hogy a t[isztelt] espereshez vigyék Szárazajtára.

Válasz: terhes lévén csak éppen a székben lakó o[skola]mestereknek püspöki cursus hordozása ajánlja Sz. Székünk a t[isztelt] esperes urnak, hogy a beljebb lakó mesterekkel is vitetvén azokon könnyebbítsen. Hogy pedig az Erdővidéki tractusban lévő leginnenső eklésiába a cursus elvételessék arról igazítás fog tétetni.

30. A Siklói követeknek instantiája, melyben kéri, hogy a o[skola]mesterek Kis János ne kényszerítessék maga fizetéséből az öreg mesternek semmi részt kiszakítani. Mind az öreg mind az ifjú mesterek tartsák ahoz magukat amint edgyütt edgyeztek, a Sz. Szék más egyéb okoknál fogva egyiket sem kötelezi.

34. Az árvátfalvi eklésia instantiája melyben lévitájuk Josa Ferentz eltételét kéri.

Válasz: ajánlatik az instans eklésiának, hogy a bepanaszoltatott lévitáját öregségiből származtatható gyengesége mellett is még esztendeig tartsa.

36. Kányádi eklésia instantiája, melyben o[skola]mesterek N[agy]. Ábráhámnak elmozdítatását kéri.

Válasz: nem találtatván az instantia törvényesnek nem vétetett fel, a m. bíró pedig severe corripialtatik, hogy többé ily nem törvényesen készült instantia íratásba magát ne elegyítse.

Körispatak 2-^{dik} junii 1814⁷

2. A Siklói eklésia instantiája, melyben kéri, hogy mivel az öreg mester Bokor János az ifjabb mester béréből részt kér imponáltassék tsendesség, hallgatás az öreg mesternek hogy legyen béke az eklésiába.

Válasz: a panaszoltatott öreg mester és az ifjú között lévő pretentiokra nézve az edgyütt tett edgyezésre fogva az Sz. udvarhelyen 31^{dik} már. 1814 tartatott Sz. Szék megtette a maga határozását s annál most is mást nem tehetne, ezt pedig a panaszoltatott öreg mester recursus mellett a Glis Sz. Synodusra felvitte, azért várja mindenik fél onnan a végső határozást.

6. Az A[lsó] Sófalvi eklésia kéri, hogy ezen drága időben a papi és o[skola]mesteri bér fizetést el nem bírják, azért alkalmaztassék a közlebbi Siklói eklésiabéli fizetés mód-jához.

Válasz: az eddig gyakoroltatott papi és mesteri fizetést Sz. Székünk meg nem változtathatja.

Az A[lsó] Sófalvi rendszerint való partialis végezései 28^{dik} 7^{ber} 1814⁸

2. Siklói öreg mester Bokor János kéri, hogy az ifjú mester Kis Jánostól oda menetele alkalmatosságával ígért gabonabéli fizetésnek felvételére rendeltessenek executorok. Válasz: annál fogva, hogy az ifjú mester írással kötelezte magát bizonyos fizetés adására az öreg mesternek annak kiadását Sz. Székünk megítélte vala, melyet a Gn. S. Synodus is helybe hagyott az eklésia panaszolja, hogy az öreg mester nem tett eleget fogadásának le ezért az ígért

⁷ Uo. 161.

⁸ Uo. 174.

fizetést elvonatni kívánja. De mivel semmi olyan vádat fel nem ad s nem bizonyít mely mellet az öreg hivatalától elmozdíthatatnék, azért az ígért és már meg is ítélt fizetésnek kiadására az ifjú mestert Sz. Székünk most is kötelezi, s hogy a tiszt. esperes úr rendelkezéséből sequestralt búzát a tiszt. pap jószágáról elvihesse az instanst facultalja.

3. Sükei o[skola]mester Dáné Sigmon panaszolja, hogy a falu út tsinálásba és egyéb dolgaiba bele akarja húzni.

Válasz: Ajánlja Sz. Székünk a t[isztele]tes tisztségnek, hogy törvényes immunitasba ..

A Sz. Udvarhelyen ápr. 6^{dikán} 1815 tartatott szent széknek végzései⁹

5. A Siklódi eklésia instantiaja o[skola]mester Kis János megmaradása iránt.

Válasz: a kérelmes eklésiában lett általa menetele után sok tekintetben ki-mutatott nyughatatlanságának letsillapítására o[skola]mester Kis János erőltetve is Kányadba visszatétetett, mellyen annál inkább megnyughatnak a kérelmesek, hogy helyette más betsületes o[skola]mester rendeltetett Mohából u. m. Imreh Pál, kinek elvitettetését a kérelmeseknek Sz. Székünk kötelességévé teszi. A követ protestál abból a tekintetből, hogy igen messziről kellene hozni a rendelt mestert.

6. A Kányádi eklésia instantiaja o[skola]mester N[agy]. Ábrahám megmaradása iránt.

Válasz: a máris meghasonult eklésiába a tsendességnek helyre állítása és az o[skola]mester Nagy Ábrahám nyugodalma megszerzése tekintetéből jobb találta Sz. Székünk, a mestert a Mohai nemes eklésiába, helyette pedig az előtt is ott volt, de onnan az eklésiának kedve ellen elment Kis János Siklódi o[skola]mestert, most is az eklésia nagyobb részinek akarátja ellen odarendelni, mellyen hogy a kérelmes eklésia megnyugodjék ajánltatik.

7. A Kányádi és Jásfalvi instantiaja, melyet adott a mester dolgába az Sz. visitátiora és onnan ide utasítottott.

Válasz: ami az elébben is.

8. Az Otfalvi filialis eklésia instantiaja a lévita eltétetése iránt:

Válasz: a kérelmes eklésia kívánsága megadattatása következőül a panaszol-tatott lévita Török Pál maga kötelezése szerint hivataláról lemondván, helyébe Égéből Horvát Josef éneklő mester rendeltetett.

13. Kányádi o[skola]mester Nagy Ábrahám kéri eklésiájába való meghagyattatását.

Válasz: a körülállások elmúlhatatlanul megkívánván a kérelmesnek el-mozdulását nyugodjék meg a Mohai eklésiába lett rendeltetésén, annyival inkább, hogy Sz. Székünk nem kárával hanem hasznával igyekezte rendelni. Az instans recursust jelent a főtiszt püspök úrhoz.

14. A Mohai eklésia kéri o[skola]mesterének Imreh Pálnak elmozdítását.

Válasz: a nemes eklésia kérésének a kányádi o[skola]mester Nagy Ábrahám odarendeltetésével kívánt Sz. Székünk eleget tenni.

15. A Sükei eklésia kéri, hogy o[skola]mester Dáné Sigmond ki egyszersmind odavaló birtokos is a parókia körül való osztályos kertet tsinálja meg.

Válasz: a parókia körül való kerteknek tsinálása a papi bének egy része lévén, valamint egyéb bér fizetéssel, úgy a kert tsinálással is az o[skola]mester nem tartozik.

16. Jósa Ferentz Árvátfalvi lévita kéri meghagyattatását.

Válasz: feladott gyengességit és a filialis eklésiának abból következő fogyat-kozását a kérelmes maga sem tagadhatja, minthogy azért maga is tavaj tsak egy esztendeig meghagyattatását kérte, most tovább már a filialis eklésia kárára közöttök Sz. Székünk nem tarthatya, hanem igyekezzék másképpen gondoskodni magáról.

29. M[é]l[tósá]g Frónius Imre úrfi kéri, hogy Kecseti mester Miklós Dániel tétessék Szederjesre mesternek ha a mostani elmégyen. A volt mester megmaradván semmi változás nem esett.

30. Kis János kéri, hogy Kányadba való rendeltetését az Sz. Szék változtassa meg:

Válasz: ezen rendelés a m[é]l[tósá]g[o]s curator urak jelenlétekbe esvén és már egyik féltől revendicáltatvan is Sz. Székünk meg nem változtatja

32. Az o[skola]mesterek elrendeltetése.

A Mohai mester Imreh Pál mégyen Siklódra, onnan Kis János Kányádra, innen Nagy Ábrahám Mohába, az Otfalvi Török Pál maga fogadása szerint leszáll és helyébe mégyen Horvát Josef Égéből

⁹ Uo. 193–196.

Székelykeresztúron 25^{dik} máji 1815 tartott rendes partialis végzései¹⁰

2. A parajdi eklésia instantiaja melyben kéri, hogy mivel eddig elé megyés mesterek nem volt hanem a t[isztelt] pap maga tartott éneklőt és tanítót kinek a magáéból fizetett és az egész bért maga vette már megszorodván az eklésia álljtassék fel az actualis mesterség.

Válasz: az eklésiának többre lett szaporodása annál mint amennyi számú volt akkor mikor magának külön papot nyert nem elegendő ok arra, hogy a kötelezés szerint ígért papi fizetés harmada a mesternek kiszakattassék; mert ha szaporodott az eklésia népesség szaporodott a papi kötelesség is; emellett a parajdi papi állás olyan papot kíván aki belső tökéletességei mellett külsőképpen is magát tisztességes álla-potban tarthassa, s más még ilyen rendeltetésű eklésiáknak is a kérelmes eklésiabéli változtatás nyughatatlanságra alkalmatosságot szolgáltatna. Melyhez képest ez székünk a kérelmes eklésiát eredeti kötelezése mellett meghagyja, ajánlván, hogy magán más módon igyekezzen segíteni s ajánlván egyszersmind a helyttartó t[isztelt] papnak is akárki légyen az, hogy az oskola tanítónak szükséges voltát maga is tekintetve vévén azt különösen segedelmezni kötelességnek esmérje, ha maga vinni nem akarja.

Sz. udvarhely 27^{dik} szeptembris 1815

2. Kálmán Mózes o[skola]mester oskolai commedantiojanak előmutatása mellett a tractus kebelébe bévétetett.
3. Nagy Ferentz Sz. Lászlói o[skola]mester oskolai commedantiojanak előmutatása mellett a tractus kebelébe bévétetett.
4. Meghalálozván tr. director udvarhelyi Mózes atyánkfia candidatioba tétetett az egész assessori kar kik körül a votumok többsége által választott t[isztelt] Bodor Pál atyánkfia¹¹

1816^{dik} esztendőben januáriusnak 10^{dikén} rendszerint való papi Sz. Szék tartatit K. Galambfalván

4. Olvastatik a Héjjasfalvi eklésiának az abban lévő tit. possessoratusnak s megye-bírónak instantiaja, melyben kéri, hogy mostani t[isztelt] papjok Borbély Josef mellé az udvarhelyi kollégyiomból Dénes Sámuel nevezetű betsületes ifjak káplánnak kivinni megengedtessek

5. A t[isztelt] papnak Borbély Josef atyánkfiának ugyanazt kérő instantiaja olvastatik.

Válasz mind a kettőre: megengedtetik a kérelmes eklésiának s t[isztelt] atya-finak, hogy a kért ifjat káplánnak kivihesse ezen feltételek alatt. 1. Hogy a kérelmes eklésia köteles légyen a mostani helybéli tiszt atyafi decessusán a kivitt káplánt maga papjának megtartani. 2. Hogy mind a kérelmes t[isztelt] atyafi, mind pedig a káplánnak menendő ifjú magokat ... beadással kötelezzék arra, hogy egymástól el nem válnak, s egyik is külön eklésiát nem kér hanem ketten együtt lakván egy papságot folytatnak, s ha talám valami tekintetből más eklésiába lenne mozdulások oda is együtt mennek, melyre mind a ketten magokat a Sz. Szék színén kötelezzék is.¹²

1816^{dik} esztendőben apr. 9^{dikén} rendszerint való papi sz. szék tartatik Bögözben

3. Ugyan a parajdi eklésia instantiaja melyben a gen. sz. synodus válasza szerint kéri, hogy a mesternek a papi bérből a harmad kiszakattassék.

Válasz: a bécitált tisztelt válasznál fogva, hogy az o[skola]mesternek a flgs Kamaráról járó pénz és a parochialis földeken kívül egyéb fizetésekből a harmad kiadattassék, rendeltetik.

10. Pálffy Sigmond udvarhelyi deák instantiaja, melyben eklésiát kér.

Válasz: az instansnak kérése a Fejéregyházi eklésába lett rendeltetésével meg-adattatott.

12. Dobos Mihály udvarhelyi deák eklésiát kér.

Válasz: a mostani körülállásoknál fogva az instansnak kérése meg nem adattathatott

13. Kertész András udvarhelyi deák eklésiát kér.

Válasz: a mostani körülállásoknál fogva az instansnak kérése meg nem adattathatott

14. Szabó Moses udvarhelyi deák s senior eklésiát kér.

¹⁰ Uo. 211.

¹¹ Uo. 226.

¹² Uo. 233.

Válasz: a mostani körülállásoknál fogva az instansnak kérése meg nem adattatható

15. Székely Dávid udvarhelyi volt senior eklésiát kér.

Válasz: a mostani körülállásoknál fogva az instansnak kérése meg nem adattatható

16. A Sárpataki eklésia instantiaja, melyben kéri t[iszte]l papjának s o[skola]-mesterének megmaradását.

Válasz: ezen instantia a kérés eligazítása végett által adattatott a t[iszte]l esperes úrnak.

21. A Fartzádi eklésia instantiaja, melyben kéri néhai Szász Ferentz o[skola]mester bizonyos jószágot száztíz mforintban az eklésiának testálván azon testamentum néhány emberek által kiadatott és a pénz felvétel, még pedig olyan emberektől kiknek nem volt semmi jussa azon jószághoz.

Válasz: a bentírt dolognak kinyomozására Sz. Székünk maga kebeléből ki-rendeli t[iszte]l Nagy Sigmond assessor atyánkfiát megkeresvén minden tisztelettel mlgs Ugron János első királybíró és curator urat

29. Az Ujszékelyi eklésia kéri mesterének Olosz Josefnek eltétetését.

Válasz: most a mesterek között semmi mozdulás nem esvén a panaszoltatott o[skola]mesternek eltétetésben mód nintsen, hanem meghagyattatása mellett intettük mind az instansok a megtsendesedésre mind pedig a panaszoltatott hivatalának pontosan való folytatására s az eklésia tagjainak illendő megbécsülésére¹³

Etéd 25ta sept. 1816

1816-ban september 25^{dikén} rendszerént való papi Sz. Szék tartatván a parochiális háznál....

1. Patakfalvi o[skola]mester Kováts Mihály kéri, hogy terhes betegségében tiszt. papja által ne mutificaltassék s a szolgálat tételre ne kényszerítessék.

Válasz: az egyházi szolgáltnak betegségeit köteles az ecl[esi]a eltűrni, az egészségben lévő ... minister pedig kipótolni malificatio és fizetés nélkül¹⁴

1817^{dik} esztendőben apr. 10^{dikén} rendszerint való papi szent szék tartatik Sz. Udvarhelyen

12. Elekes Moses deák mesteri statiot kér.

Válasz: nem volt mód ezúttal a kérelmesnek szolgálni

13. Patakfalvi eklésia kéri, hogy o[skola]mesterek betegsége miatt igen elgyengülvén más mester adattassék.

Válasz: az eklésia kérése tellyesítetett azzal az ajánlással, hogy az eddig szolgált szerentsétlen beteges mesternek elköltöztetésében és élelmire valamely segedelem fordításában a helybeli t[ekin]tetes possessor urak és eklésia lehető gondossággal legyenek

16. Kányádi o[skola]mester Kis János papi statiot kér, legalább annak megígérése felől biztatást, hogy magát készíthesse.

Válasz: a kérelmes maga kívánságának megnyerésétől nem rekesztetik el

17. Patakfalvi o[skola]mester Kováts Mihály kéri, hogy betegsége miatt elgyengülvén orgona mellett való szolgáltra rendeltessék valamely eklésiába.

Válasz: nem lévén mód a kérelmesnek orgona mellé való rendeltetésében meggyógyulásának idejéig honesta vacantiara tétetik, olyan ígélet mellett, hogy a legelső ürességgel egészségét vissza nyerhetvén consolálatni fog, elköltöztetésének pedig és élelmének segedelmeztetése a Patakfalvi t[ekinte]t[e]s possessorátusnak és eklésiának ajánltatott.

18. Szederje o[skola]mester Sigmond Ferentz promotiot kér.

Válasz: nem lévén mód ezúttal a kérelmes kívánságának teljesítésében annak megadása kedve több alkalmatosságra halasztatik.

19. Otfalvi eklésia 2^{dik} instantiaja, melyben levitájuk Horvát Josefnek eltételét kéri sok hibái miatt.

Válasz: a bépanaszolt levitának dolga törvényesen eligazított

20. Nagysolymosi eklésia kéri o[skola]mestereknek Bardotzi Sámuelnek eltétetését abból az okból, hogy nem tud orgonálni, az eklésia pedig orgonát készítettett.

Válasz: az orgona tekintetéből nem lehet törvényes rendelésének ellenére a panaszoltatott o[skola]mestert mozdítani annyival inkább minthogy eddig hivatalját panasz és hiba nélkül folytatta ezért várjon a kérelmes eklésia azon alkalmatosságra mikor kérése a rendelések bontogatása nélkül teljesíthetik

¹³ Uo. 246–249.

¹⁴ Uo. 271.

28. Bethfalvi eklésia instantiaja melyben kéri, hogy az o[skola]mesteri földeket a t. paptól elvévén kezekbe adattassék, hogy azoknak hasznából mesteri házat építet-hessenek és mestert vihessenek gyermekeiknek tanítására.

Válasz: nem lévén alkalmas a papi ház, hogy abban a t. pap a gyermekeket taníthassa készítsenek illendő házat és oztán kötelezhetik a t. papot gyermekeiknek tanítására.

29. Oskolai deák Dobos Mihály eklésiát kér.

Válasz: a kérelmes az Árvátfalvi filialis eklésiába rendeltetvén levitanak consoláltatott.

30. Tompa Josef oskolai deák papi statiot kér.

Válasz: nem lévén ezúttal mód a kérelmes kívánságának teljesítésében meg-adatására kedvezőbb alkalmatosságra halasztatik.

31. Sz. László o[skola]mester Nagy Ferentz instantiájára.

Válasz: meghagyatik a Sz. Lászlói eclának, hogy a mesteri házon lévő ruínakat ugy megigazítsa, hogy a kérelmesnek a panaszra többé oka ne lehessen, s ha mód vagon benne kérésének több ágait is teljesítse.

32. A Siklódi eklésia Imre Pál mester helyett mást kért.

Válasz: a mostani körülállások miatt a mesterek között változás nem eshet-vén a panaszolt o[skola]mester olyan szoros megintés mellett hagyatott meg a kérelmes eklésiában, hogyha kötelességének elmulatása miatt további panaszra is alkalmatosságot fog adni az ecl[ési]ából elmozdítatik.

33. Oskolai deák Kertész András papi statiot kér.

Válasz: ezúttal nem lévén mód a kérelmes kívánságának teljesítésében annak megadása további alkalmatosságra halasztatik.

36. Az Árvátfalvi filialis eklésia kéri, hogy a materbéli o[skola]mesternek való fizetés alól szabadíttassanak fel.

Válasz: a régiebb rendelések mellé szorítottak.

38. Újszékei mester Olosz Josef promotiot kér.

Válasz: az instans kérése ezúttal a körülállások miatt nem teljesíthetett.

39. Agyagfalvi mester Bardotz Josef kéri, hogy a fiát maga mellé felvehesse és ingre-miáltassék.

Válasz: az első ága megadatott.

40. Az Újszékei ecl[esi]a kéri mesterének Olosz Josefnek elmozdítását.

Válasz: nem lévén mód a mesternek változtatásában az instans ecl[esi]a kérése ezúttal meg nem adattathatott.

42. Siklódi Jánosi György kéri a mesternek megmaradását.

Válasz: megadatott.

43. Benkő György deák o[skola]mesterséget kér.

Válasz: a körülállások akadályai miatt az instans kérése meg nem adattat-hatott.

45. O[skola]mesterek elrendeltése.

A Patakfalvi o[skola]mester egészsége meggyengülése miatt nem lévén alkalmas hivatalának folytatására honesta vacantiára tétetik olyan határozattal, hogy ha meg-gyógyul a legelső vacantián ismét felvétetik. Patakfalvára méggen Gábos Elek, Árvátfalvára pedig oskolai deák Dobos Mihály. A Siklódi o[skola]mester Imre Pál meg esztendeig meghagyatik azzal a feltétellel, hogy magát megjobbítsa, soha sem egyszer, sem máskor puskázni ne menjen, a gyermekeket szorgalmasan tanítsa melyet mégis ha nem teljesít, ha vagy alávaló helyre tétetik vagy hivatal nélkül marad magának tulajdonítsa a több promotiot kérő o[skola]mesterek is mozdításokra módot nem találhatván jó reménység alatt helyben hagyatnak.¹⁵

59. T. fiscus pere Sükei o[skola]mester Dáné Sigmond ellen Nisztor Paunának pásztori fizetésbéli adósság dolgában.

Deliberatum

Tartozott volna a provocatus Dáné Sigmond ők[egye]lme eleget tenni a vizitatio ítéletének ha ezt törvényesen nem remeditálta és aszerint a praedens Nistor Paunának pásztori bérét megfizetni és a magától kívánt ház taxáját ugy keresni melyet mivel elmulatott és törvény útján kívül repelált azért a vizitatio ítélete szent székünk által megerősítetvén fizesse meg a provocatus a pásztor bért és a maga praentiaját keresse maga helyén és útján, s minthogy minden költséget fáradságot maga marasz-tásával okozott mindazokat hordozza. A t. executorok nem exequeleán a repulsio miatt azoknak diurnuma a t papnak egy rhforint az o[skola]mesternek 30xban határozatván. A provocatus recursust jelent.

¹⁵ Uo. 294–297.

1818^{dik} esztendőben jan 7^{dikén} rendszerint való partialis tartattatik Dáljában a papi háznál

1. Proponáltatik a t director által a Görgényi tractus azon végezése mely szerint a gn synodusnak jelentette, hogy magok között elvégezték, hogy minden pap 2 véka mester 1 véka búzát adjon a M. Vásárhelyi, kolzsvári és Udvarhelyi professorok fizetése pótlására és erre a főbb tractusokat is meghívta; ha pedig más tractusok arra nem hajolnának ugy ezen tractus a maga fizetését tsak a M Vásárhelyi professorokra régulázza.

Ezen tárgyban végeztetett, hogy a mi eklésiáink gyengék s az azokban szolgáló papoknak fizetése kevésből álló lévén a jelentett segedelemre tehetetlenek, azért a Görgényi tractus példáját felvenni elégtelenek vagyunk.

1818^{dik} esztendőben apr. 2^{dikán} rendszerint való papi sz. szék tartattatik Sz. Udvarhelyen a papi háznál

1. A N. Solymosi eklésia instantiaja, melyben o[skola]mesterek változtatását abból az okból kérik mivel a gyermek tanításban hiános.

Válasz: minthogy a panaszzottatott o[skola]mester tanításbéli gyengesége ez előtt a vizitatio által is tapasztaltatott oly háttározással inteteik meg ezúttal, hogyha ebben magát meg nem jobbítja és a következő vizitatio előtt jó oskolát nem producal akkor a kérelmes eklésiából elmozdítatik, addig pedig a kérelmes eklésia is régi szolgálatja tekintetéből szenvedje el.

5. A Küsmödi eklésia kéri o[skola]mesterének megmaradását.

Válasz: az instans eklésia kérése megadatott

6. Agyafalvi o[skola]mester fia Bardotzi Simon eklésiát kér.

Válasz: A megígért promotioban alkalmatosság adódván az instansnak reménysége lehet.

10. Szederjesi o[skola]mester Sigmond Ferentz promotiot kér alkalmatosság adódván sz székünk a kérelmes boldogságát kieszközölni fog.

11. Elekes Moses égei tanító eklésiát kér.

Válasz alkalmatosság nem léte miatt a kérelmesnek sz székünk ezuttal nem deferálhat.

12. Moritz László Voldorfi o[skola]mester promotiot kér.

Válasz: a környülállások megengedvén a kérelmesről sz székünk gondoskodni fog.

13. A Szoloknai eklésia panaszol az idősb papné Bartók Gáborné ellen és investigatiot kérve instálja, hogy az öreg pap más eklésiába tétessék és tsak az ifju maradjon meg.

Válasz: ujabban is megintetik a bépanaszolt t papné, hogy a panaszra illetlen magaviselete által több alkalmatosságot ne szolgáltasson, külömben a directoriális keresetet el nem kerüli; kötetességévé tévén az m bírónak hogy ezen választ közölje

14. A Siklódi eklésia némely tagjainak instantiája melyben kérik o[skola]mesterek Imreh Pálnak eltétettetését.

Válasz a Siklódi kérelmes eklésiának a panaszzottatott o[skola]mester Imreh Pál dolgában két részre menvén minthogy számosabbak azok, kik a mester ott hagyatását kérik azoknak kérésekre most is meghagyattatik.

15. Ugyan Siklódi más ... a mester mellett való instantiájok.

Válasz: ugyanaz mint a felső instantiára.

16. Sárpataki eklésia kérése hogy o[skola]mesterek Miklósi Sigmond meghagyassék.

Válasz: megadatott a kérés.

17. Bikafalvi o[skola]mester Székely János promotiot kér.

Válasz: alkalmatosság adódván a kérelmesről sz. székünk gondoskodni fog.¹⁶

1818^{dik} esztendőben 7^{ber} 28^{dikén} rendszerint való papi sz szék tartatik Sz. Udvarhelyen

2. Petki o[skola]mester Nagy Sámuel instantiája, melyben kéri fiának Nagy Sándornak melléje o[skola]mesternek lehető felvétetetését úgy hogy edgyütt lakjanak egy fizetést végyenek edgyütt vivén a hivatalt.

Válasz: az instans kérését sz székünk olyan feltétel mellett adja meg hogy a fiával edjütt vivén az o[skola]mesteri hivatalt egy fizetést végyenek és megkülönözést soha ne kérjenek, s ha talám valamelyik fél kérne is attól már előre elrekesztve légyenek.

3. A Petki eklésia instantiája, melyben kérik a mester fiának Nagy Sándornak atyja mellé o[skola]mesternek való felvétetetését.

Válasz: az instans eklésia kérése megadatik az o[skola]mester instantiájára tett válaszban megírt conditio szerint .

¹⁶ Uo. 208–209.

4. Ha N Solymosi öreg mester Bardotzi Sámuel instantiája melyben kéri hogy a partialis sz szék fogja pártját és az ifjú o[skola]mesternek odahozásakor tett erőszakos complanatio felrontásával a mesteri fizetés fele részének meghagyása mellett az eklé-siába megtartassék.

Válasz: a kérelmes és panaszoltattak között tett, mindeniknek aláírásával meg-erősített egyezést sz székünk el nem ronthatja hanem tartsa magát mindenik az egyezéshez¹⁷ minden különös és személyes sértésektől a felek elintetvén.

Anno 1819. 1 ápr. Agyagfalván rendszerint való partialis tartatik

4. A K Galabfalvi eklésia instantiája o[skola]mester Szabó László elmozdítása iránt.

Válasz: a K Galambfalvi o[skola]mester Szabó László rendeltetik F Boldog-aszszonyfalvára, a F Boldogaszszonyfalvi Székely László pedig N Galambfalvára

5. Detto azért való instantiája az eklésiának, hogy az o[skola]mesternek az eklésia kepéből harmad adassék.

Válasz: a kérelmes eklésia moston szokásban lévő kepe fizetése módjára akkor kötelezte magát mikor a N Galambfalvi mater eklésiából el akart válni s annál fogva lett elválasztatása is, melyre nézve sz székünk azt nem bontogathattya s a kérelmesek is tartoznak magokot ahoz tartani.

6. A Szolokmai eklésia betegsége miatt nem szolgálható mester helyet mást kér.

Válasz: ezen kérelemnek eligazítása a tiszt. esperes úrnak áltat adattatott.

7. Az Agyagfalvi eklésia kéri, hogy a mesteri fizetésnek kétharmad részére jó gyermek tanító mestert tarthassanak, az öreg mester egyharmad résszel megelegetvén.

Válasz: a kérelmes eklésia fogyatkozása kipótolatik a panaszoltatott o[skola]-mester Simon nevű fiának maga mellé lett visszajövetelével ki is a gyermek tanításra elégséges és akit köteles is leszen a panaszoltatott hivatalja könnyebbségére és öreg-ségbeli fogyatkozása pótlására maga mellett megtartani.

9. Sárpataki filialis eklésia o[skola]mesterek Miklósi Sigmond megmaradását kéri.

Válasz: a bent írt kérés megadatott.

10. Égei tanító Elekes Moses promotiot kér.

Válasz: az alkalmatosság szolgálván kérése megadatik.

11. Tekintetes Antal László úr nevében beadott instantia, melyben oskolai deák Petre Mosesnek első vacantian papságra való belépést kér.

Válasz: sz székünk amint ezelőtt is ígérte a bent említett betsületes ifjúnak alkalmatosság szerint való szolgálatját, úgy most is tekintetes kérelmes úr jelentésére kötelezi magát arra, hogy mihelyen az alkalmatosság szolgálni fog maga kebelibe bévenni a nevezett ifjat el nem mulatja.

12. K Galambfalvi o[skola]mester Szabó László kéri, hogy némelyek ellene törvénytelenül felkelvén azoknak oka visgáltassék meg és hagyattassék meg az eclában.

Válasz: a környüállások úgy hozván magokkal a kérelmes elrendeltetett illendő helyre F Boldogaszfalvára azért abban nyugodjék meg.

13. Némely K Galambfalvi eklésia tagjai kéri o[skola]mesterek Szabó Lászlónak megmaradását.

Válasz: a környüállások úgy hozván magokkal az o[skola]mester elrendel-tetett, melyhez tartsák magokat a kérelmesek.

14. Fiadfalvi Török Kános volt K Solymosi mester aki mesteri hivatalját letette vala kéri ujonnan való felvétettetését.

Válasz: A kérelmes a mesteri hivatalból kevés ideig kilépvén abba ismét visz-sza állani kívánkozik és alkalmatosság adódván sz székünk is kész leszen vissza venni ameddig is hogy a tekintetes tisztség az eklésiai protectioban megoltalmazni méltóz-tasson sz székünk tisztelettel ajánlja.

15. N Solymosi o[skola]mester öreg Bardotzi Sámuel kéri hogy megsalattatván az odament új mester Nagy Pál mellett vagy meghagyattassék a fél fizetésre vagy pedig más eklésiába rendeltessék.

Válasz: harmad fizetésre a mester mellett meghagyatik.¹⁸

Az 1819^{dik} esztendőben június 3dikán rendszerint való papi sz szék tartatik Kányádban

16. Ketseti o[skola]mester Miklós Dániel ügye Ketseti Szász István ellen mesteri bér instantiának exequaltatása dolgában való repulsiora nézve.

¹⁷ Uo. 223–224.

¹⁸ Uo. 232–233.

Léváltak.

1. Udvarhely városi Máté Rebeka Magyarosi t Nagy Ferentz ellen
2. Nagysolymosi o[skola]mester Nagy Pál felesége Nagy Susána ellen¹⁹

1820^{dik} esztendőben apr 6dikán rendszerint való papi sz szék tartattatik F.Boldogaszszonyfalván

5. Az o[skola]mesterek elrendeltetése. Agyagfalvára Szederjesről Sigmond Ferentz, Szederjese Bágyból Kuti János Bágyba Musnáról Demeter Ferentz Musnába Fartzádból Simó Josef. Fartzád hagyatik vacantiába úgy hogy a tiszt esperest úrra bizattatik annak eligazítása²⁰

Az 1820^{dik} esztendőben május 31^{dikén} rendszerint való papi sz szék tartatván az a Siményfalvi sz. eklésiába

7. Fiádfalvi Török János kéri hogy Héjjasfalvára o[skola]mesternek admittaltassék.

Válasz: mindeddig nem lévén olyan üresség melynél fogva a kérelmesnek sokszori zörgetési mellett is sz székünk mesteri hivatalra való felvétellel szolgálhasson most a nyílt úton Héjjasfalvi o[skola]mesternek kirendeltetik mint aki arra alkalmas ls elégséges voltát ez előtt is megbizonyította és azon eklésiától most ki is kértetett. Kötelezi azért sz székünk ezen hivatalának híven való folytatására és ennél fogva a titt külső tisztségnek, hogy mint eklésiai belső személyt a rendelések mellett a külső ter-hektől menté tégye sz székünk tisztelettel ajánlja.

8. Héjjasfalvi Pap Dénes Sámuel atyánkfia kéri hogy Török János admittaltassék melléje mesteri hivatalra.

Válasz: a kérelmes t atyafi kívánságát annyival törvényesebbnek tartja megadni sz székünk hogy azt küldött levele által ... egyik birtokos és eklésiai jótévő is hasonlóképpen kéri melyre nézve kinevezett és kért Török János őklmét Héjjasfalvi o[skola]mesternek admittálja és az egész eklésiának atyáiképpen ajánlja.

9. A N Solymosi eklésia instantiája, melyben öreg mester Bardotzi Sámuel eltétetését kéri.

Válasz: hogy az odament új mester a gen sz synodus határozása és maga köte-lezése szerint a mostani bérnek harmadát minden marasztás nélkül az öregnek kiadja és az is magát az elmenetelre kötelezven többé juszt sem ne tarthasson határozottat.²¹

1820^{dik} esztendőben 7ber 27^{dikén} rendes partialis taratatik Sz Udvarhelyen t Kis pap lakó házánál

1. Mohai mester Nagy Ábrahám instantiája melyben kéri 1. Hogy a jég elvervén a határt azon romlott gabonával akarnak fizetni melyből semmi nem jön ki, azért adjanak egy kalangyáért egy vékát. 2. Jelenti, hogy a nemesek közül némelyek teljességgel semmit nem akarnak fizetni, erre nézve kéri, hogy azok is fizessék meg a rendes mesteri bért. 3. Hogy gyermekeket a mohaiak nem akarják feljártatni az oskolába és kéri, hogy azok reá szorítassanak.

Válasz: az eddig is minden helyeken gyakorlott törvényes praxis szerint minden jégvert helyeken tartoznak a gazdák egy kalangya szalma képét szemül egy-egy vékájába befizetni mely törvény kötelezése alól magát a mohai eklésia is ki nem vonhatja, az öt kéve harangozói fizetésért pedig fizessenek három-három kupa búzát továbbra azon gazdák is kik a dézsma fizetés alól Mohában exemptusok, tartoznak a törvényes képét mind a t papnak mind az o[skola]mesternek az ország törvénye szerint kiszolgáltatni, mellyet ha nem teljesítenének a tit külsőség által reá szorítani.

– végezetre kötelességévé tétetik a tit domesticus curátor úrnak, hogy a szüléket gyermekeiknek az oskolába való feladására az instructio szerint reá szorítani el ne mulassa, akik ha nem engedelmessé válnak név szerint a t esperesnek jelentse bé, hogy külső tiszt által is flgs Királyi Gubernium rendelése szerint reá szoríthatassa.

2. A Szolokmai eklésia instantiája, melyben kéri, hogy a papi fizetésnek negyed része szakasztassék az o[skola]mesternek.

Válasz: a gen sz synodus ajánlása mellett az instans eklésiában szolgáló o[skola]mesternek állandó fizetésül az eddig szokásban volt papi képe nek negyed része kiszakasztatik olyan határozással, hogy minek utána az gen sz synodus helyben ha-gyásával megerősítetik indullyon folyamatba, adig pedig az edig való prorectori fizetéssel az o[skola]mester elégedjék meg; amint nézi a parokiális földet azokból a parokiától semmit sz székünk el nem szakaszt hanem abéli fogyatkozását pótolja ki az eklésia, melyben módot könnyen találhat.²²

¹⁹ Uo. 252.

²⁰ Uo. 273.

²¹ Uo. 281.

²² Uo. 195–196.

1821^{dik} esztendőben jan. 9^{dikén} rendes papi sz. szék tartattatik a Küsmödi eklésiába

1. Moritz László Szolokmai o[skola]mester ingremináltatik.
7. Bikafalvi o[skola]mester Horvát Josef protestál de non comparitione 1a vice Otfalvi Török Ferentz ellen minthogy ezen partialis terminusul tétetett volt.²³

1821^{dik} esztendpben apr 11^{dikén} rendes papi szent szék tartattatik Sz Udvarhelyen tractualis director Bodor Pál atyánkfia parochiális házánál.

1. Petki Gábor János volt Petki oskolamester Miklós Dánielt a nemes Fejérvármegyei törvényes széken ellene kezdett de ki nem folytatott ügyében bizonyos summáig megnyervén és annak felvétele az f. Fejérvármegyei tisztség által a nemes Udvar-hellyszéki t[ekinte]t[é]s tisztségnek, attól pedig sz. székünknek által iratván exe-cutoroknak kirendeltetnek t. Dáné Moses Bikafalvi pap atyánkfia és Fartzádi o[skola]mester Simó Josef.²⁴
7. Az o[skola]mesterek elrendeltetése. Etédre oskolai Deák Kováts János, Hévízre László Miklós mesternek kiadatnak, Szenterszébetre rendeltetik Fartzádi o[skola]-mester Simó Josef, Fartzádba Fiadfalváról ifjú Fenyédi János az attyával edgyütt, Fiadfalvára Török János, Mohából Nagy Ábrahám Küsmödre és helyibe Mohába a Küsmödi Gellért Moses rendeltetik.
8. A Fartzádi eklésia most oda rendeltetett ifjú Fenyédi János mesterre nézve jelenti, hogy megnyugodjanak a partialis rendelésével olyan conditio mellett, hogy mivel az ifjat nem esmérik, ha esztendő alatt valami nyughatatlanságba jönne akkor légyen tekintet a megorvoslásra és panaszok méltó tekintetbe vétessék.²⁵

1821^{ben} 27^{dik} 7ber rendes partialis tartatik Sz Udvarhelyen prof Karátsoni Sámuel úr lakóházánál.

4. Mohai Arus János o[skola]mesterségre Voldorfra meghívattotván és facultatván is oskolai testimoniuma mellett a mesterek közé ingremiáltatik.

²³ Uo. 202–203.

²⁴ Uo. 206.

²⁵ Uo. 208.